

ДАКРАНУЦЦА

СПОЎНІЛАСЯ 30 гадоў з дня вываду з Афганістана Абмежаванага кантынгенту савецкіх войскаў. Амаль дзесяць гадоў вялася бязлітасная вайна ў гэтай далёкай краіне. Вайна, якая апякла лёс цэлага пакалення многіх рэспублік. Афганістан — не толькі наша трагічная і гераічная гісторыя, але і наша незагойная рана, горкі боль, глыбокая павага да тых, хто прайшоў праз выпрабаванні з гонарам сапраўднага воіна-патрыёта.

У вайне ў ДРА ўдзельнічалі каля 30 тысяч грамадзян Беларусі, 771 з якіх загінуў, больш за паўтары тысячы атрымалі раненні, у выніку баявых дзеянняў сотні воінаў-«афганцаў» сталі інвалідамі. Сёння воіны-«афганцы» — захавальнікі памяці аб той кровапралітнай вайне, аб доблесці, подзвігу, славе, аб загінулых баявых сябрах-таварышах.

Афганская вайна легла на неакрэплыя плечы прызыўнікоў — учарашніх савецкіх школьнікаў. Бязвусыя хлапчкі праявілі сябе вельмі годна, паказаўшы мужнымі воінамі, здольнымі адважна змагацца, годна выконваць воінскі абавязак і ваенную прысягу. Сёння можна парознаму ацэньваць падзеі 30-гадовай даўніны, але ніхто і ніколі не ўсумніцца ў доблесці і стойкасці нашых ваеннаслужачых.

Вывад нашых войскаў з тэрыторыі Афганістана пачаўся 15 мая 1988 года ў адпаведнасці з заключанымі Жэнеўскімі дамовамі аб палітычным урэгуляванні становішча вакол ДРА. СССР абавязаўся вывесці свой кантынгент у дзевяцімесячны тэрмін. Абпалены сонцам Афгана, загартаваныя ў баях з душманамі, савецкія воіны пачалі вяртацца на радзіму. Аперацыяй па вывадзі войскаў кіраваў камандуючы 40-й агульнавайскавой арміяй генерал-лейтэнант Барыс Громаў. Дарэчы, у 1986—1987 гадах ён у Гродне камандаваў 28-й агульнавайскавой арміяй Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі.

15 лютага 1989-га савецкія войскі былі цалкам выведзены з ДРА. Многія воіны-«аф-

ганцы» падчас баявых дзеянняў паказалі ўзоры адданасці Айчыне, мужнасці, гераізму, доблесці і вернасці ваеннай прысязе. У іх ліку — камандзір батальёна 126-га гвардзейскага танкавага палка 3-й гвардзейскай танкавай дывізіі гвардыі маёр Віктар Мацулевіч. Ён нарадзіўся 24 мая 1947 года ў Полацку. У 1961 годзе скончыў сем класаў сярэдняй школы, у 1966-м — сельскагаспадарчы тэхнікум. Гарадоцкім райваенкаматам быў прызваны ў рады Узброеных Сіл СССР. З 1969 года працаваў на прадпрыемствах аблспажыўсаюза ў Віцебску. У 1972-м Віцебскім гарваенкаматам Паўторна прызваны ў рады Узброеных Сіл, накіраваны для праходжання службы ў воінскую часць на пасаду камандзіра танкавага ўзвода. У 1973 годзе скончыў экстернам Ульянаўскае вышэйшае танкавае каманднае вучылішча, у 1980 годзе — Вышэйшыя афіцэрскія курсы «Выстрал». Службу праходзіў у танкавых падраздзяленнях і часцях Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі». Спецыяліст 1-га класа, ён, як той казаў, нарадзіўся з «ваеннай костачкай», літаральна днём і ноччу знаходзіўся з падначаленымі салдатамі і афіцэрамі ў парку баявых машын, на танкадроме, у навучальных класах, на трэнажорах. Для асабовага складу ён быў сапраўды як бацька родны. На палявых занятках вучыў падначаленых трапна страляць, па-майстэрску вадзіць танк, умела арыентавацца ў складанай тактычнай абстаноўцы. Камбат стаў наватарам спаборніцтва сярод танкавых

Памяць воінаў-інтэрнацыяналістаў, якія загінулі ў час баявых дзеянняў на тэрыторыі Афганістана, ушанавалі 15 лютага ў Мінску на востраве Мужнасці і Смутку. У 30-ю гадавіну вываду савецкіх войскаў з Афганістана ва ўрачыстай цырымоніі ўскладання вяноў, кветак і памятным мітынгу прынялі ўдзел прадстаўнікі дзяржаўных органаў, грамадскіх і ветэранскіх арганізацый, ваеннаслужачыя, курсанты ваенных навучальных устаноў, а таксама ветэраны афганскай вайны, маці і ўдовы загінулых воінаў.
На здымку: міністр абароны Андрэй РАЎКОЎ.

экіпажаў на прыз выхаванца палка Героя Савецкага Саюза камандзіра танка лейтэнанта Уладзіміра Краева, які праславіўся пры вызваленні Віцебскай вобласці.

7 снежня 1981 года Віктар Мацулевіч быў накіраваны ў ДРА. У незнаёмы і далёкі Афганістан ён ляцеў з супярэлівымі пачуццямі, з трывогай у душы: што чакае яго там, у чужых гарах, на гэтай невядомай вайне? На вайне, пра якую тады мала што было вядома, хоць баявыя дзеянні ўжо ішлі некалькі гадоў. Свой 3-ці танкавы батальён 24-га гвардзейскага Пражскага танкавага палка Віктар Мацулевіч прыняў у раёне Шынданда правінцыі Герат. Камбат, які ўдыхнуў азіяцкую спёку, спазнаў смагу ў распаленых гарах, неміласэрнае афганскае сонца, з першых жа дзён знаходжання ў Аф-

гане надоўга запомніў выццё снарадаў і спевы куль, скрыгат асколкаў аб скалы і браню, выратавальны рокат верталётаў над галавой.

6 мая 1982 года ў правінцыі Гільменд, каля населенага пункта Грышк, душманы захапілі электрастанцыю і адключылі ад электрычнасці баваўнаперапрацоўчую фабрыку. Паступіў загад дапамагчы мясцоваму насельніцтву выбіць ворага з захопленага аб'екта. На выкананне аперацыі паслалі ўзмоцненае падраздзяленне 3-га танкавага батальёна пад камандаваннем гвардыі маёра Мацулевіча. Бой ішоў каля чатырох гадзін. У гэты час падраздзяленне было абстраляна душманамі з гранатамётаў і мінамётаў. Віктар Мацулевіч атрымаў цяжкае раненне і быў адпраўлены ў ваенны шпіталь Кабула. У эфіры салдаты-ра-

дысты перадалі адкрытым тэкстам кароткае паведамленне: «Камбат-3 цяжка паранены!» Праз некаторы час вораг быў знішчаны — так воіны адпомсцілі за раненне свайго любімага камандзіра. На жаль, тыя раны аказаліся смяротнымі — ваенныя медыкі былі бясілыя...

Віктар Мацулевіч на агнявым рубяжы.

РОЎНА тры дзесяцігоддзі таму апошнія савецкія салдаты перайшлі мост цераз раку Пяндж, пакінуўшы тэрыторыю Афганістана. Сёння мы не ставім за гэту даць ацэнку дзеянням тагачасных кіраўнікоў, якія адным росчыркам прыкінулі ў пекла дзясяткі тысяч маладых хлопцаў. Пакінем гэта на суд гісторыі і гісторыкаў.

Але пра тое, што там было, ведаць трэба. Аб перажытым у Афганістане раскажа адзін з непасрэдных удзельнікаў падзей — падпалкоўнік у адстаўцы Сяргей ПАЦКЕВІЧ, які служыў бартавым тэхнікам на транспартным баявым верталёце МІ-8МТ.

У лётнай кніжцы Сяргея Пацкевіча — 970 гадзін налёту. Задачы цвёрда структураваны па датах, месяцах і гадах.

— Адразу мушу зазначыць: пра тое, што адбываецца ў Афганіста-

не, ведалі збольшага на ўзроўні пагалосак. Калі я раз прыехаў дадому ў Асіповіцкі раён на адпачынак, то бацька паведаміў, што прыехалі хаваць двух маёраў. Калі яшчэ вучыўся ў Кіраўскім ваен-

ным авіяцыйна-тэхнічным вучылішчы, то ў аднакурсніка бартавым тэхнікам у Афганістане служыў бацька.

Да 1984 года я два гады служыў бартавым тэхнікам у Паўночнай групе. Наш полк дыслакаваўся ў польскім горадзе Легніца. Там я стаў маладым бацькам. І вось у адно з маіх дзяжурстваў нам абвясцілі, што адну эскадрыллу з дзвюх адпраўляюць у Афганістан. Не было ніякіх папярэдніх адбораў ці чагосьці яшчэ — проста кожны другі мусіў выйсці са строю.

«У камбінезоне заўжды ляжаў пісталет»

— Спачатку нас адправілі ва ўзбекскі горад Каган. Пачыналася лета, і меркавалася, што за гэты час мы збольшага адаптуемся да вельмі высокіх тэмператур. І вось 16 чэрвеня 1984 года транспартны самалёт Іл-76 перавозіць нас у афганскі Баграм на авіябазу. Знаходзіцца яна прыкладна за 50 кіламетраў на поўнач ад Кабула. Клімат, вядома, на наш не падобны ні кроплі. Адносна ратавала толькі

тое, што авіябаза знаходзілася на вышыні прыкладна 1500 метраў над узроўнем мора, і таму там было крыху халадней.

Наша эскадрыллу мусіла забяспечваць работу двух падраздзяленняў, якія выконвалі аперацыі ў Панджшэрскай цясніне. Полк базавалася ў пасёлку Руха, а батальён — у пасёлку Анава. Населеныя пункты нагадвалі па форме кубкі пасярод непадступных скал. Цясніна знаходзіцца на паўночным усходзе Афганістана блізу мяжы з Пакістанам. Гэта быў вельмі зручны транспартны калідор, праз які на вярблюдах ішлі ўзбраенні і боепрыпасы з Пакістана, а заадно — месцам, дзе былі арганізаваны вучэбна-трэніровачныя базы. Доступ да гэтай цясніны вельмі моцна абмежаваны — туды вядзе ўсяго толькі адна дарога. Пад кантроль палёвых камандзіраў яна перайшла яшчэ ў 1979 годзе.

Тое, што тут ідзе вайна, я ўсвядоміў толькі праз месяц пасля таго, як прыбыў у Баграм. Авіябаза тады трапіла пад страшэнны начы абстрэл. А да таго мы ўжо паспелі падрыхтаваць тэхніку да

вылету — падвесілі ўзбраенне, заправілі бакі. Але ўзлёт нам не дазволілі. Абстрэл вёўся запальнымі мінамі. Яны па форме нагадвалі бліны. Плошча паражэння іх не вельмі вялікая. Але міны, якімі нас абстрэльвалі, было немагчыма нічым патушыць некалькі гадзін. Усё роўна як грэчаскі агонь з летапісаў. І вось адна міна праляцела якраз паміж верталётаў. На фізэляжах засталіся толькі пырскі. Можна сказаць, што тут дзіка пашанцавала. Справа ў тым, што за месяц да нашага прыбыцця авіябазу таксама абстрэльвалі. І тады згарэлі чатыры самалёты. Таксама адтуль я вынес адзін «сувенір» — кулю, якая шлёпнулася мне проста пад ногі.

Мы ведалі, што маджахеды люта катуюць нашых салдат. Таму калі я адпраўляўся на баявы вылет, то ў кішэні камбінезона заўжды ляжаў пісталет. А калі перасоўваліся па тэрыторыі базы нават у краму, то я насіў з сабой гранату Ф-1. Палёвалі на нашых салдат вельмі актыўна. Не сакрэт, што за кожнага забітага ім плацілі грошы. У якасці рэчавага доказу прымаўся нават камбінезон.

ПЯТНАЦЦАЦЬ